

INSTRUKTION FÖR UPPSTÄLLNING, DRIFT OCH UNDERHÅLL AV CISTERN

Stationära cisterner levererade av ABG Energy Solutions AB eller hyrda av ABG Rental AB

Denna instruktion är en generell grundinstruktion för stationära cisterner ovan mark för brandfarliga vätskor och, där tillämpligt, spillolja.

Instruktionen ska läsas tillsammans med cisternens märkning, kontrollskylt, kontrollrapport samt eventuella cistern- eller utrustningsspecifika instruktioner. Dessa handlingar utgör tillsammans instruktionerna för den aktuella anläggningen.

Kraven för den enskilda anläggningen beror bland annat på cisternens volym, innehåll, konstruktion, placering, anslutna ledningar och om anläggningen ligger inom vatten-skyddsområde.

1. Uppställning och installation

Cistern ovan mark ska placeras på stadigt och jämnt bärande underlag av obrännbart material och på ett sådant sätt att den inte utsätts för skadliga påkänningar. Mantelyta, gavlar och eventuell invallning ska vara åtkomliga för kontroll.

- Cistern, rör- och slangledningar samt utrustning ska genom placering eller fysiskt skydd skyddas mot påkörning, nedfallande föremål och annan liknande påverkan. Där fysiskt påkörningsskydd behövs ska detta utformas med hänsyn till trafiksituationen på platsen.
- För cistern avsedd för brandfarlig vätska ska placeringen ske på ett betryggande sätt med hänsyn till risken för brandpåverkan eller annan skadlig uppvärmning, risken för skador på omgivningen genom brand eller explosion vid läckage eller antändning samt möjligheten att utrymma området vid brand.
- Placeringen ska medge säker kontroll, service och underhåll.
- Avluftning som monteras på plats får inte blockeras eller stängas så att skadligt över- eller undertryck kan uppstå.
- Ventiler, anslutningar, rör- och slangledningar som installeras på plats ska monteras så att läckage och oavsiktligt utsläpp förebyggs.

2. Före driftsättning

Innan cisternen tas i drift ska användaren säkerställa att:

- Cisternen och utrustningen inte har skadats vid transport eller uppställning.
- Ventiler, anslutningar samt rör- och slangledningar är oskadade och intakta.
- Avluftningen är fri och vid eftermontering korrekt monterad.
- Överflyllningsskydd och annan säkerhetsutrustning, där sådan finns eller krävs, är komplett och funktionsduglig.
- Cisternens märkning och kontrollskylt är läsbara.
- Föreskriven installationskontroll eller annan kontroll har genomförts när sådan krävs.

3. Påfyllning

- Kontrollera före påfyllning att cisternen har tillräcklig ledig volym.
- Påfyllning ska normalt avbrytas innan överflyllningsskyddets brytnivå uppnås. Överflyllningsskyddet får inte användas som normal metod för att avsluta påfyllningen.
- Påfyllning ska ske så att spill och överflyllning förhindras.
- Överflyllningsskydd ska användas där sådant finns.
- Avluftningen får aldrig blockeras vid påfyllning.
- Påfyllningsanslutningar, ventiler och lock ska efter användning återställas till avsett läge och skyddas mot obehörig användning där detta krävs.

4. Drift och löpande tillsyn

Brukaren av cisternen och tillhörande utrustning ansvarar för att den ska hållas i säkert och funktionsdugligt skick. Kontrollera regelbundet bland annat:

- Läckage och spill.
- Korrosion, deformation, bucklor och andra skador.
- Rör, slangar, ventiler, lås och anslutningar.
- Att avluftningen är fri.
- Överfyllningsskydd och övrig säkerhetsutrustning.
- Påkörningsskydd och andra yttre skydd intakta.

Cisternen får inte användas om läckage eller annan skada upptäcks som kan påverka säkerheten. Fel eller skador ska bedömas och åtgärdas innan cisternen åter tas i drift.

Vid spill eller läckage ska omedelbara åtgärder vidtas för att begränsa utsläppet. Vid akut utsläpp eller risk för brand, personskada eller allvarlig miljöskada – larma 112. Om mark eller vatten har förorenats ska berörd tillsynsmyndighet kontaktas enligt gällande bestämmelser.

5. Underhåll, reparation och ändring

Cistern, rör- och slangledningar, ventiler, anslutningar och säkerhetsutrustning ska underhållas så att avsedd funktion bibehålls. Korrosion, läckage och andra skador som kan påverka säkerheten ska åtgärdas.

Reparation eller ändring som kan ha betydelse för cisternens säkerhet eller funktion kan medföra krav på revisionskontroll innan anläggningen åter tas i drift. Kontrollera därför gällande krav innan en sådan åtgärd utförs.

Intervall	Kontroll
Vid användning/påfyllning	Kontrollera synliga läckage, spill, skador, ventiler, anslutningar och fri avluftning.
Regelbundet	Kontrollera cistern, rör/slangar, korrosion, deformation, överfyllningsskydd, påkörningsskydd och övrig säkerhetsutrustning.
Efter skada eller ändring	Ta cisternen ur drift vid behov och bedöm om reparation och/eller revisionskontroll krävs.
Enligt kontrollrapport	Utför föreskriven återkommande kontroll inom angiven tid.

6. Föreskrivna kontroller

Cisterner och anslutna rör- och slangledningar ska genomgå de kontroller som krävs för den aktuella anläggningen. Beroende på utförande och användning kan detta omfatta installationskontroll, återkommande kontroll och revisionskontroll.

När föreskrifterna kräver kontroll av ackrediterat kontrollorgan ska ett kontrollorgan med rätt ackreditering anlitas. Följ den kontrollrapport och kontrollskylt som gäller för den aktuella cisternen. Generella kontrollintervall anges därför inte i denna instruktion.

7. Skydd mot mark- och vattenförorening

Den som hanterar brandfarliga vätskor eller spillolja ansvarar för att hanteringen inte leder till förorening av mark eller vatten eller påverkar människors hälsa genom exempelvis läckage eller spill.

- Spill och läckage ska förebyggas och omhändertas omgående.
- Om mark eller vatten kan ha förorenats ska gällande skyldigheter gentemot tillsynsmyndigheten följas.
- Kontrollrapport ska hållas tillgänglig för tillsynsmyndigheten när detta krävs enligt NFS 2021:10.

8. Information till tillsynsmyndigheten

Utanför vattenskyddsområde gäller NFS 2021:10 för hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor i cisterner med en volym större än 1 m³ med anslutna rör- och slangledningar. Inom vattenskyddsområde gäller särskilda bestämmelser och lägre mängdgränser. Se avsnitt 9.

Den som avser att installera en cistern som omfattas av NFS 2021:10 ska senast fyra veckor innan installationen påbörjas eller hanteringen inleds skriftligen informera tillsynsmyndigheten.

Verksamhetsutövaren ansvarar för att kontrollera vilka ytterligare informations-, tillstånds- och lokala krav som gäller på den aktuella platsen.

9. Särskilt inom vattenskyddsområde

Inom vattenskyddsområde gäller NFS 2021:10 vid hantering av mer än totalt 150 liter brandfarliga vätskor och spilloljor i cisterner med anslutna rör- och slangledningar och i lösa behållare.

Sekundärt skydd

I vattentäktzon samt primär och sekundär skyddszon ska cisterner som omfattas av reglerna ha sekundärt skydd. Om vattenskyddsområdet inte är indelat i zoner gäller kravet inom hela vattenskyddsområdet. Anslutna rör- och slangledningar omfattas också av särskilda krav på sekundärt skydd.

Det sekundära skyddet ska vara tätt, tidsbeständigt, fungerande och utformat så att kontroll är möjlig. Om invallning används för en cistern ska den rymma hela cisternens volym. För flera cisterner i en gemensam invallning ska invallningen rymma den största cisternens volym plus 10 procent av de övriga cisternernas sammanlagda volym.

Skylt vid påfyllningsanslutning

Vid påfyllningsanslutning för cistern inom vattenskyddsområde ska en väl synlig och varaktig skylt med texten "VATTENSKYDD SOMRÅDE" finnas. Skylten ska även innehålla fastighetsbeteckning, adress, volym, högsta fyllningsflöde och innehåll. Naturvårdsverkets vägledning anger att skyltkravet även gäller i tertiär zon.

Kontroll av sekundärt skydd

För sekundärt skydd som omfattas av NFS 2021:10 finns krav på installationskontroll, återkommande kontroll och revisionskontroll av ackrediterat kontrollorgan. Kraven gäller i vattentäktzon, primär och sekundär skyddszon, eller inom hela vattenskyddsområdet om zonindelning saknas.

Lokala vattenskyddsföreskrifter kan innehålla ytterligare eller strängare krav. Kontrollera alltid den aktuella zonindelningen och de lokala skyddsföreskrifterna med tillsynsmyndigheten.

10. Urdrifftagning

När en cistern tas ur bruk ska cisternen samt anslutna rör- och slangledningar tömmas och rengöras. Åtgärder ska vidtas så att cisternen inte kan fyllas på igen av misstag. De informations- och omhändertagandekrav som följer av NFS 2021:10 och lokala bestämmelser ska följas.

11. Viktigt om den enskilda anläggningen

Denna instruktion är generell. Exakta krav kan variera beroende på bland annat cisternens volym, vätska, korrosionsskydd, konstruktion, placering, rör- och slangledningar, användningsområde och lokala föreskrifter. Följ alltid cisternens egna handlingar och kontrollrapport.

En miljölåda, invallning eller annan uppsamlingslösning innebär inte i sig att hela installationen automatiskt uppfyller samtliga krav för ett vattenskyddsområde. Den kompletta installationen och dess sekundära skydd måste uppfylla de krav som gäller på den aktuella platsen.

12. Regelverk och information

Instruktionen har utformats med beaktande av:

- MSBFS 2018:3 – föreskrifter om cisterner med anslutna rörledningar för brandfarliga vätskor, särskilt kraven på instruktioner för installation/uppställning, drift och underhåll.
- MSBFS 2023:2 - bestämmelser om hantering av brandfarliga vätskor, bestämmelser om anordningar för hantering av brandfarliga vätskor samt bestämmelser om byggnader och andra anläggningar där brandfarliga vätskor hanteras.
- NFS 2021:10 – Naturvårdsverkets föreskrifter om skydd mot mark- och vattenförorening vid hantering av brandfarliga vätskor och spilloljor.
- Naturvårdsverkets aktuella vägledning för tillämpning av NFS 2021:10.

Observera att föreskrifter och lokala bestämmelser kan ändras. Vid tveksamhet ska aktuell föreskrift och ansvarig tillsynsmyndighets besked följas.